PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VIII **Warszawa, czwartek 9 lutego 1933 r.** **Nr. 32**

ADRES REDAKCJI: ul. Marsz. Focha 1. Telefon 545-90 wewn. Nr. 16

SPRAWY POLSKIE

POLSKA A NIEMCY.

Vossische Ztg. 7.II w koresp. z Warszawy pisze, że w debacie sejmowej poruszono konieczność ufortyfikowania polskiej granicy zachodniej. Dziennik zaznacza, że w jakim stopniu wzrasta w Polsce nastrój alarmowy z powodu wewnętrznych wypadków w Niemczech, dowodzi fakt, iż nawet socjalistyczny „Robotnik", który najdobitniej dotychczas opowiadał się za porozumieniem z Niemcami, obecnie przestrzega przed niebezpieczeństwem trójprzymierza faszystowskiego: Niemcy — Włochy — Węgry, zagrażającego Polsce i Małej Entencie.

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

Berliner Tageblatt 9.II w koresp. z Lwowa podaje wrażenia z podróży korespondenta R. Hernstadta po Małopolsce Wschodniej i podnosi, że społeczeństwo ukraińskie w większości odwraca się od akcji terorystów, ale „represje" rządu na terorystach pobudzają znów falę oburzenia całej ludności ukraińskiej, a to znów ośmiela terorystów do dalszych wystąpień i w ten sposób istnieje błędne koło. Autor opisuje proces o napad w Gródku Jagiell. i zaznacza, że Polacy i Ukraińcy nie umieją znaleźć wspólnego języka celem porozumienia się. Do porozumienia — pisze autor — nie dojdzie, dopóki Polacy przemawiają za pośrednictwem policji, a Ukraińcy za pośrednictwem U. O. W.

Lietuvos Aidas 6.II w stałej rubryce p. n. „Z kraju wileńskiego" przytacza m. inn. streszczenie głosu wychodzącego w Wilnie pisma litewskiego „Vilniaus Rytojus", które, nawiązując do sejmowego przemówienia min. Jędrzejewicza, podkreśliło, że wyrażone przez ministra polskiego pod adresem szkół mniejszościowych żądanie pozytywnego ustosunkowania się do państwowości polskiej oznacza w praktyce dalszy „ucisk" szkolnictwa mniejszościowego. „Lietuvos Aidas" pisze ponadto od siebie o rzekomem prześladowaniu przez Polaków litewskiego szkolnictwa w Wileńszczyźnie.

Rytas 7.II zamieszcza notatkę, w której podkreśla, że Polacy wileńscy urządzają w Wilnie co niedziela specjalne bale, dochód z których „przeznaczony jest — jak pisze dziennik — na cele kulturalne Polaków, zamieszkałych na Litwie oraz na wsparcie studentów - Polaków z Litwy, odbywających studja w Polsce"

POLSKA A RUMUNJA.

Siegodnia 7.II zamieszcza depeszę z Bukaresztu o wręczeniu królowi listów uwierzytelniających przez posła Arciszewskiego, z którego przemówienia dziennik cytuje obszerny ustęp.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

SPRAWA ROZBROJENIA. POLSKA PROPOZYCJA ROZBROJENIOWA.

Le Journal 7.II w art. St. Brice'a p. n. „Dyskusja nad planem francuskim na konferencji genewskiej spowodowała ciekawe wystąpienia Polski i Sowietów" twierdzi, że Niemcom zależy na jaknajszybszem przyjęciu zasady równouprawnienia. Anglicy pragną również szybkiego tempa pracy, co groziłoby pozostawieniem w zawieszeniu sprawy gwarancyj bezpieczeństwa. Jeżeli gwarancje bezpieczeństwa zostaną uwzględnione, to Anglja nie będzie mogła sprzeciwić się żądaniu Paul - Boncour'a, rozpatrywania sprawy

redukcji zbrojeń przy udziale wszystkich państw i bez wplatania do tej sprawy kwestyj politycznych, bowiem wszystkie zasadnicze żądania Anglji zostały uwzględnione. Dziennik dodaje: „Naturalnie, manewru tego nie ułatwiło bynajmniej wystąpienie Polski, która uważa plan francuski za niemożliwy do urzeczywistnienia i proponuje natychmiastowe obmyślenie jakichś innych sposobów realizacji rozbrojenia". Wystąpienie Polski nie było niespodzianką, ponieważ min. Beck omawiał tę kwestję z Paul - Boncour'em przed wyjazdem.

Le Matin 8.II w art. H. de Koraba nazywa oświadczenie hr. Raczyńskiego „przyjacielskim głosem, który oświadczył nie bez pewnej goryczy, że plan francuski nie da się urzeczywistnić w obecnych warunkach". Autor dodaje, że bez tego ostrzeżenia skończyłoby się na wyprowadzeniu Francji w pole, która byłaby w rezultacie zmuszona zgodzić się na zasadnicze ustępstwa bez otrzymania wzamian dostatecznych gwarancyj.

L'Echo de Paris 8.II w art. Pertinax'a twierdzi, że Polacy już od kilku tygodni zaczęli się obawiać, ażeby konferencja rozbrojeniowa nie zamieniła się na konferencję rewizji traktatów; dla tego też zdecydowali się na krok stanowczy, jakim jest oświadczenie hr. Raczyńskiego. Mimo usilnych zabiegów Paul-Boncour'a min. Beck nie zgodził się na cofnięcie, ani na złagodzenie oświadczenia Polski. Autor uważa takie stanowisko ministra marszałka Piłsudskiego za najzupełniej uzasadnione, ponieważ „różne rządy Francji zachowywały się względem państw sprzymierzonych tak w Lozannie jak i w Genewie w sposób nie mogący wzbudzać zaufania i nie dający Francji prawa do żądania tego zaufania". W d. c. autor podkreśla, że min. Beck wskazał Paul-Boncour'owi drogę, na którą będzie on zmuszony wstąpić, o ile nie zechce zdradzić interesów Francji". Autor dodaje, że poza Polską, jeszcze Belgja przez usta prof. Bourguin'a odmówiła swej zgody na dwa najważniejsze punkty planu francuskiego.

Berliner Tageblatt 8.II pisze z powodu wywiadu ministra Becka, że metoda polityki ministra Becka polega na jednoczesnem wygrywaniu 2 atutów: z jednej strony — w opinji francuskiej chce on wywołać wrażenie, że Polska mogłaby pójść własną drogą i że wobec tego należy ją przez ustępstwa corychlej skłonic do pozostania na dawnej, a z drugiej strony Niemcy miałyby być sprowadzone do takiego położenia, które samo przez się wzmocniłoby stanowisko polityczne Polski.

Börsen-Ztg. 8.II opatruje wywiad tytułem: „Intermezzo polsko-francuskie... Obawy Polski przed rewizją... Min. Beck stara się umotywować odrzucenie francuskich projektów bezpieczeństwa".

SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH.

Frankfurter Ztg. 8.II pisze, że jest rzeczą pożałowania godną, iż rząd Rzeszy po usunięciu rządu pruskiego Brauna przedsiębierze prawie równocześnie drugi krok przeciw Prusom, rozwiązując Sejm pruski i nie wzdraga się przytoczyć na to bardzo wątpliwe motywy. Może chodzi rządowi Hitlera o to, aby swoim zwolennikom okazać, jaką to ruchliwą działalność nowy rząd rozwija.

Münchner N. Nahrichten 8.II pisze, że postępowanie rządu Rzeszy w stosunku do Prus nie tylko należy uważać za nieodpowiednie, lecz także pod względem politycznym za niebezpieczne. Rząd bawarski nie powinien jednak zapominać, że jego stanowisko negatywne wobec obecnego rządu Rzeszy nie powinno przemienić się w obronę konstytucji wejmarskiej, której był dotychczas przeciwnikiem.

Izwiestja 7.II omawiają w depeszy z Berlina nowy dekret rządu Hitlera, ograniczający swobodę prasy, zebrań i strajków. Dziennik twierdzi, że zarządzenie to idzie dalej, niż dekret v. Papena. Jest ono sprzeczne z konstytucją, która gwarantuje prawo do strajku i wolność prasy. Na froncie koalicji harzburskiej zaczynają zarysowywać się coraz poważniejsze rysy. Hitlerowcy mają nadzieję, że przy nadchodzących wyborach uzyskają większość absolutną, co pozwoli im uniezależnić się od partji Hugenberga.

SYTUACJA POLITYCZNA WE FRANCJI.

Le Matin 8.II zamieszcza „Ostrzeżenie dla parlamentu", w którem zwraca uwagę obecnego rządu na niemożliwość współpracy z socjalistami (S. F. I. O.), ponieważ dążą oni do walki klas i do rewolucji, co oświadczyli głośno na ostatnim kongresie partyjnym. Naród francuski nie pragnie bynajmniej tej walki klasowej, lecz pokoju na zewnątrz i na wewnątrz. Parlament jest suwerenny, lecz ponad jego suwerennością znajduje się suwerenność narodu, który dąży do reform, lecz nie do przewrotów i który oprze się stanowczo bolszewizacji. Parlament winien mieć się na baczności, ponieważ ostatnie słowo należy do narodu.

Izwiestja 7.II w koresp. (Jacques Sadoul'a) z Paryża piszą, że w najbliższym czasie oczekiwać należy ze strony radykałów francuskich oferty zbliżenia i współpracy pod adresem stronnictw centrowych. Tendencja ta zbiega się z dążeniem partji socjalistycznej do odzyskania swobody ruchów. Stronnictwo to chce przejść do opozycji, co jest o wiele wygodniejsze w okresie kryzysu. Czeka ono na poślizgnięcie się radykałów, które pozwoliłoby im zrzucić na Herriot'a lub Daladier'a odpowiedzialność wobec mas za rozbicie się kartelu lewicy.

POLITYKA ZAGRANICZNA STANÓW ZJEDN. A. P.

Vossische Ztg. 8.II w art. wst. pisze, że Stany Zjednocz. A. Płn. zmuszone są w obecnej chwili prowadzić wytężoną akcję polityczną na dwóch frontach: na Dalekim Wschodzie przeciw Japonji i w Europie przeciw swoim dłużnikom. Jak wiadomo, Ameryka w odpowiedzi na notę franc. w sprawie długów łączyła nowe porozumienie w tej sprawie z przebiegiem sprawy rozbrojenia, lecz obecnie na terenie genewskim stara się tę ostatnią odroczyć, a więc nie podtrzymuje tej zależności. Niemcy, zdaniem autora, powinni pilnie śledzić przebieg sprawy długów, ponieważ amerykańskie żądania kompensacyjne mogą doprowadzić do upadku układ lozański. Co się tyczy kłopotów Ameryki na Dalekim Wschodzie, to stara się ona wywrzeć finansowy nacisk na Japonję, która istotnie może podołać gospodarczym trudnościom wobec rozszerzenia się państwa mandżurskiego na dal-

zwolennikom okazać, jako to służbę działalność nowy rząd rozwija.

Münchner N. Nachrichten 8.II pisze, że postępowanie rządu Rzeszy w stosunku do Prus nie tylko należy uważać za nieodpowiednie, lecz także pod względem politycznym za niebezpieczne. Rząd bawarski nie powinien jednak zapomnieć, że jego stanowisko negatywne wobec obecnego rządu Rzeszy nie powinno przemienić się w obronę konstytucji weimarskiej, której był dotychczas przeciwnikiem.

Vorwärts 7.II omawiając w Rzeszy ... nowy dekret rządu Hitlera, ograniczający swobodę zgromadzeń i ... Dziennik twierdzi, że zarządzenie to idzie dalej, niż dekret v. Papena. Jest ono sprzeczne z konstytucją, która gwarantuje prawo do strajku i wolność prasy. Na froncie koalicji hitlerowskiej ... zarysowywać się coraz poważniejsze rysy. Hitlerowcy mają nadzieję, że przy nadchodzących wyborach uzyskają większość absolutną, co pozwoli im uniezależnić się od partii Hugenberga.

SYTUACJA POLITYCZNA WE FRANCJI

Le Matin 8.II zamieszcza „Odezwę dla parlamentu", w którym zwraca uwagę obecnego rządu na niemożliwość współpracy z socjalistami (S. F. I. O.), porleważ dążą one do walki klas i do rewolucji, co oświadczył głośno na ostatnim kongresie partyjnym. Naród francuski nie oprócz bycie ... tej walki klasowej, jest pełen ... i ... Parlament jest ... Jest ... który ... dzy ... lecz ... przewódców ... spraw ... wynik ... Parlament winien mieć to na ... które ... należy do narodu.

Quotidien 7.II wstępem (Jacques Sadoul?) z Paryża pisze, że w najbliższym czasie ... wszystkie strony radykałów i ... bliżenia i współpracy ... stopniów centrowych. Tendencja ta zbiega się z dążeniem partii socjalistycznej ... swobody ruchów ... to chce ... co jest o wiele wygodniejsze w ... Gdyż ono na podłożeniu się radykałów, które pozwoliłby im zrzucić na Herriota ... Daladiera odpowiedzialność wobec ... za wszelkie ... lewicy.

POLITYKA ZAGRANICZNA STANÓW ZJEDN. A. P.

Vossische Zeitung 8.II w art. ... pisze, że Stany Zjednoczone A. P. ... że w obecnej chwili ... wydaje ... politycznego ... polityki zagranicznej ... trwa ... w odniesieniu do ... Jak wiadomo, ... w Europie ... polityki ... rozwiązania ... z ... sprawy ... lecz ... na ... która ... w ... nie ... jednak ... sprawy długów ... aby ... konferencji ... dotyczącego ... Waszyngton ... Stany ... odnośnie do ... która ... na pewno nie ... poglądów ... dal-

rządu? zbiorowej przy udziale wszystkich państw i bez ... do tej sprawy ... granicznych, tak ... wszystkie graniczne ... Anglii zostały uwzględnione. Dziennik dodaje: Naturalnie ... to nie ... wystąpienie Polski, która ... plan francuski ... do urzeczywistnienia ... obmyślanie jakichś innych sposobów realizacji rozbrojenia ... Wystąpienie Polski nie było niespodzianką, ponieważ min. Beck omawiał tę kwestię z Paul - Boncour em przed wyjazdem.

L'Echo de Paris 8.II ... ... Raczyńskiego, przyjacielskim głosem, który oświadczył nie bez pewnej goryczy, że plan francuski nie da się urzeczywistnić w obecnych warunkach". Autor dodaje, że bez ... ostrzeżenia, ... na ... w polu, które ... zasadniczą ... bez ... warunków ... (... francuskiej).

L'Echo de Paris 8.II w art. Pertinaxa pisze, że Polacy już od kilku tygodni zaczęli się obawiać, że konferencja rozbrojeniowa nie ... się na ... ... który ... ... Paul Boncour ... zgodził się na ... ... Polski. Autor uważa także ... polskiego ... ... rządu francuskiego ... ... Paul-Boncour ... ... Polacy ... do ... W ... autor ... że min. Beck ... Paul-Boncourowi ... która ... nie ... interesom Francji ... autor ... że ... Polska ... Bełcie ... i ... planu francuskiego.

Berliner Tageblatt 8.II pisze z powodu wywiadu ministra Becka, że ... polityki ... Becka ... jednocześnie ... z ... i ... na ... że Polska ... Polska ... Polska ... na ... Polski ... ... polityczne ... do ... z ... polityczne Polski.

Börsen-Ztg. 8.II ... Polski ... ... Ostatnie ... Polska ... nie ... projektów ... korytarza.

SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH

Frankfurter Ztg. 8.II pisze, że ... rządu Rzeszy po ... rządu ... Hitlera ... ... Prusach, ... sprawa ... nie ... się ... Hitlera ... się ...

sze prowincje. Słabości finansowej Japonji zapewne trzeba przypisać wstrzymanie dalszej akcji wojskowej w stronę Pekinu i Tientsinu.

SYTUACJA POLITYCZNA W JUGOSŁAWJI.

The Manchester Guardian 7.II w art. wst. omawia sytuację w Jugosławji i podkreśla, że rząd króla Aleksandra powinien zdawać sobie sprawę, że, rządząc w sposób, jak to czyni, i gwałcąc wszelkie zasady wolności i sprawiedliwości, pomaga jedynie tym wrogom, którzy pragną izolowania Jugosławji i doprowadzenia jej kosztem do rewizji traktatów pokojowych. Obecny rząd jugosłowiański — pisze dziennik — kładzie nacisk na „nienaruszalność traktatów"; rząd ten jest niezmiennie przeciwny jakiejkolwiek rewizji terytorjalnych artykułów traktatów pokojowych. W związku z powyższem dziennik podkreśla, że traktaty mniejszościowe obowiązują w tej samej mierze, co i układy terytorjalne i wskazuje, że ani W. Brytanja, ani inni sygnatarjusze traktatu w St. Germain nie mogą spokojnie przyglądać się łamaniu przez Jugosławję traktatów mniejszościowych, gdyż ułatwia to drogę tym, którzy pragną zmienić terytorjalny układ Europy w drodze przemocy.

SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE.

Rytas 6.II w obsz. art. wst. nawołuje społeczeństwo katolickie Litwy do skupienia swych szeregów dokoła walki o uniwersytet i szkoły katolickie oraz o zaprowadzenie na Litwie ustroju, w którym byłyby przestrzegane zasady życia katolickiego, etyki i polityki katolickiej.

Lietuvos Aidas 7.II w artykule swego korespondenta paryskiego, Henry de Chambon'a, omawia ostatnio wydaną przez autora francuskiego, René Batilliat'a, książkę p. t. „Origine et développement des Institutions Politiques en Lithuanie". W książce swej René Batilliat analizuje obecny ustrój polityczny państwa litewskiego, omawiając szczegółowo istniejące na Litwie instytucje państwowe i samorządowe. Henry de Chambon zwraca uwagę na wzrastające we Francji zainteresowanie Litwą, podkreślając, że wielkie zasługi dokoła zbliżenia litewsko-francuskiego położył poseł litewski w Paryżu, Klimas. W końcu Henry de Chambona zaznacza, że książka René Batilliat'a, która, niewątpliwie, niczego nowego nie nauczy Litwinów, zawiera ciekawy materjał dla Francuzów, a zwłaszcza dla prawników.

Lietuvos Aidas 7.II zamieszcza przychylną recenzję o wydanej przez autora litewskiego, największego na Litwie znawcę spraw kłajpedzkich, R. Valsonokasa, książki w języku niemieckim p. t. „Der Memeler Hafen und die litauische Verkehrspolitik". W książce swej R. Valsonokas przeprowadza pogląd, że rozwój portu kłajpedzkiego jest ściśle związany z jego przynależnością do Litwy.

Ostpreuss. Ztg. 4.II w związku z odebraniem na Litwie debitu dwum pismom wschodnio-pruskim żąda od rządu niemieckiego zastosowania energicznych represalij przeciwko Litwie.

SYTUACJA POLITYCZNA NA ŁOTWIE.

Lietuvos Aidas 7.II w art. wst., omawiającym obecne przesilenie rządowe na Łotwie, charakteryzuje b. premjera Skujenieksa, jako człowieka o niestałych przekonaniach politycznych, który — jak pisze dziennik — rozpoczął swoją karjerę polityczną w szeregach socjaldemokratów, ostatnio zaś przeszedł do obozu nacjonalistów łotewskich, kierując się tylko względami na swoją karjerę. Dziennik podkreśla wzrost tendencyj nacjonalistycznych w kierowaniu sprawami państwa za ostatniego gabinetu Skujenieksa, który, nie mogąc wyprowadzić państwa z trudności finansowych i gospodarczych, usiłował ratować sytuację skierowaniem polityki wewnętrznej państwa przeciwko mniejszościom narodowym; polityka ta jednak spotkała się ze zdecydowanym oporem sejmu, którego olbrzymia większość wypowiedziała się przeciwko projektowi rządowemu, zmierzającemu do likwidacji szkolnictwa mniejszościowego. W końcu — dziennik zwraca uwagę na niespotykane gdzieindziej rozbicie stronnictw na Łotwie, których liczba sięga obecnie około 30, i pisze, że utworzenie nowego rządu na Łotwie nie jest — wobec tego zróżniczkowania stronnictw—sprawą łatwą i losy każdego rządu łotewskiego są uzależnione w każdej chwili od decyzji tego lub innego ugrupowania, wchodzącego w skład koalicji rządowej. Parlamentaryzm łotewski przeżywa — wdg. dziennika — silny kryzys.

RÓŻNE.

L'Ere Nouvelle 7.II zamieszcza artykuł J. Nowaka b. premjera polskiego poświęcony twórczości St. Wyspiańskiego.

Wozroždienje 7.II komentuje w art. wst. orzeczenie komisji rzeczoznawców, wypowiadające się za hipotezą podpalenia okrętu „Atlantique". Dziennik wyraża w związku z tem przekonanie, że zarówno „Atlantique", jak „George Phillipar" podpalone zostały przez agnetów bolszewickich.

Druk „Kadra", Warszawa, Długa 50, tel. 11-86-30.

Drukowano na prawach rękopisu.